

ПРОБЛЕМИ У РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ

В останні роки в електроенергетиці України відбуваються радикальні перетворення: формується нова нормативно-правова база і система регулювання, змінюється структура галузі, поступово формується конкурентний ринок електроенергії. Тим самим Україна стає на шлях більшості розвинених держав, які проводять в даний час або вже провели реформи в електроенергетиці.

У свою чергу, останнім часом відбувається серйозне загострення ситуації в енергетичній галузі України, що і визначає необхідність у вивченні економіко-технічних показників основних виробників електроенергії в країні. При оцінці економічних показників електроенергетики виникає ряд проблем. Більшість з цих проблем обумовлені обов'язковістю збереження переважно державного управління функціонуванням і розвитком підприємств електроенергетики. Деякі економісти стверджують, багато підприємств електроенергетики неефективні. Це пов'язано як з державною власністю на ці виробництва, так і з характером галузі та умовами діяльності підприємств. Складність оцінки економічної ефективності підприємств електроенергетики можна також пояснити за допомогою понять первинної і вторинної ефективності. Підприємства електроенергетики можуть працювати ефективно (первинна ефективність), але оскільки є об'єктом власності держави, то воно може, виходячи з тих чи інших цілей, втручатися в їх діяльність, а це нерідко призводить до збитків і низьку рентабельність (вторинна ефективність).

Ефективність функціонування підприємств електроенергетики, як і будь-яких інших підприємств, являє собою відношення результату до витрат або ресурсів. У зв'язку з цим розрізняють її витратна і ресурсне вираз. При цьому для підприємств електроенергетики існує значне відхилення ресурсної ефективності від витратної, що означає неоптимальний формування і використання ресурсів. Це також є проблемою оцінки економічної ефективності підприємств електроенергетики.

При розрахунку показників економічної ефективності електроенергетики не слід забувати, що забезпечення надійного енергопостачання має особливу важливість для населення і всієї економіки в цілому. Таким чином, при визначенні креативних пріоритетів розвитку на перше місце виходять інтереси споживачів електроенергії, а не питання підвищення і оцінки економічної ефективності. З цим пов'язаний і низький рівень цін і тарифів на енергоресурси.

Слід зауважити, що структура тарифів потребує вдосконалення для забезпечення фінансової стійкості та інвестиційної привабливості енергетичних компаній. Ціни на паливо і електроенергію повинні забезпечити фінансування як виробничої, так і інвестиційної діяльності підприємств. В даний час середні тарифи на електроенергію для споживачів України є одними з найнижчих серед країн СНД, країн Євросоюзу та країн, які є кандидатами на вступ до ЄС. Це створює перешкоди на шляху реальної оцінки економічної ефективності підприємств електроенергетики.

Надмірне завищення тарифів також не принесе очікуваних результатів. Воно спричинить за собою відчутне підвищення собівартості продукції базових галузей

промисловості і, як наслідок, призведе до втрати конкурентоспроможності вітчизняної продукції на зовнішніх ринках і втрати внутрішнього ринку. Це викличе зменшення припливу валюти в країну, спровокує збільшення податкової заборгованості підприємств базових галузей промисловості, що, в свою чергу, призведе до зменшення доходної частини бюджету.

Таким чином, сьогодні ціноутворення в електроенергетиці не має під собою ні ринкової, ні ефективно регульованої з боку держави основи. Збереження тарифів на існуючому рівні багато в чому обумовлює складне становище базових галузей промисловості, значно звужує можливості бюджету щодо здійснення соціальних програм. У такій ситуації реально оцінити економічну ефективність підприємств електроенергетики практично неможливо.

Для забезпечення максимально креативного розвитку економіки України та підвищення якості життя вимагають рішення такі проблеми енергетики:

- зниження енергоємності економіки і витрат енергії на соціальну сферу;
- зниження енергетичної залежності шляхом підвищення рівня забезпечення власними паливно-енергетичними ресурсами;
- диверсифікації джерел імпорту енергетичних ресурсів; створення резервних запасів паливно-енергетичних ресурсів; оновлення основних фондів паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) і підвищення надійності, економічності і екологічної чистоти роботи його підприємств і промисловості.

Література.

1. Яковлев А.І. Аналіз сучасного стану інтелектуально-інноваційної діяльності в Україні / А.І.Яковлев, О.П.Косенко, М.М.Ткачов // Вісник НТУ "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2015. – № 25 (1134). – С. 162-174.

2. Перерва П.Г. Управління інноваційною діяльністю // Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. / О.А.Старостіна, Н.П.Гончарова, Є.В.Крикавський, та ін., за ред. О.А.Старостіної. – К.: Знання, 2009. – 1070 с.

3. Перерва П.Г. Аналіз фінансового состояния підприємства / П.Г.Перерва, О.Н.Савенкова // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ", 2002. – № 11-2. – С. 118-121.

4. Яковлев А.І. Комерціалізація інтелектуальної власності: проблеми визначення та правового забезпечення / А.І.Яковлев, О.П.Косенко, М.М.Ткачов // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-28 вересня 2013 р. – Суми : ТОВ "ДД "Папірус", 2013. – С. 309-311.

5. Перерва П.Г. Збалансована система показників в інноваційно-інвестиційній політиці промислового підприємства / П.Г.Перерва, Т.О.Кобелева, Н.П.Ткачова // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2015. – № 60 (1169). – С. 50-54.

6. Гладенко І.В. Мониторинг производственно-коммерческой деятельности промышленного предприятия / И.В.Гладенко, П.Г.Перерва, В.Л.Товажнянский, Т.А.Кобелева // Вісник НТУ «ХПІ». Технічний прогрес і ефективність виробництва. – 2009. – № 36-1. – С. 12-22.

7. Перерва П.Г. Підвищення конкурентоспроможності машинобудівних підприємств на засадах синергетичного бенчмаркінгу / П. Г. Перерва, Т. О. Кобелева, Н. П. Ткачова // Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка" : зб. наук. праць. Львівська політехніка, 2015. – № 819. – С. 167-174.

8. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. / А.О.Старостіна, Н.П.Гончарова, Є.В.Крикавський та ін.; за ред. А.О.Старостіної. – К.: Знання, 2009. – С.461-518.